

Tadija (Tade) Smičiklas

Reštovo na Žumberku, 1. listopada 1843. – Zagreb, 8. lipnja 1914.

Osnovu školu polazio je u Sošicama. Godine 1853. primljen je kao pitomac u Grkokatoličko sjemenište u Zagrebu; maturirao je 1863. u Bogoslovnoj gimnaziji u Nadbiskupskom sjemeništu u Zagrebu. Nakon mature radio je kao učitelj u Osijeku i objavio svoj prvi rad. Studirao je povijest i zemljopis u Pragu i Beču uz potporu grkokatoličkoga biskupa Đure Smičiklasa. Godine 1864. primljen je na Institut für österreichische Geschichtsforschung u Beču, gdje se usavršavao u pomoćnim povijesnim znanostima.

Po povratku u domovinu 1870. godine radio je kao profesor povijesti u Riječkoj gimnaziji, a 1873. prelazi u Veliku gimnaziju u Zagrebu te odmah počinje surađivati u Matici hrvatskoj. Stalno je u vezi s poglavarima i pitomcima Grkokatoličkog sjemeništa, u kojem je od 1877. do 1882. obnašao dužnost ravnatelja. Godine 1882. objelodanio je prvi dio *Poviesti hrvatske* (724. str.), a drugi već 1879. (486. str.), dakle obrnutim redoslijedom. Njegova *Povijest* prva je cjelovita sinteza hrvatske povijesti do 1848., pisana na temelju arhivske građe. To djelo bilo je odlučno za njegov izbor na sveučilišnu stolicu hrvatske povijesti. Godine 1882. postao je redovitim profesorom na Mudroslovnom (Filozofskom) fakultetu. Pored glavnog predmeta predavao je i pomoćne povijesne znanosti. Običavao je održavati i „historijske vježbe“, koje su podrazumijevale rad sa studentima na različitim vrstama izvora. Već 1883. izabran je za pravog člana JAZU-a, danas HAZU. Neke svoje povijesne rasprave objavljuje u *Radu JAZU*. Od 1900. do smrti 1914. djelovao je kao predsjednik Akademije, a od 1890. kao predsjednik Matice hrvatske, te je za njegova predsjednikovanja proslavljena 50. obljetnica Matičina rada.

Dužnost dekana Mudroslovnoga fakulteta obnašao je akademske godine 1886./1887., a sljedeće akademske godine, 1887./1888., izabran je na dužnost rektora Zagrebačkog sveučilišta kao četrnaesti rektor. Na rektorskoj inauguraciji održao je govor „O postanku Osmana“. Sljedeće akademske godine, prema ustaljenom postupku, imenovan je prorektorom.

Za *Spomen knjigu Matice hrvatske* (1892.) izradio je dragocjene biografije nekoliko istaknutih hrvatskih povjesničara i političara. Pripadao je Neodvisnoj narodnoj stranci, bio je pristaša i poštovatelj Račkog i Strossmayera. Od 1883. do 1887. i od 1897. do 1902. zastupnik je u Hrvatskom saboru, pa iz toga doba potječu njegovi brojni saborski govori. Pokrenuo je 1904. i do smrti uređivao *Diplomatički zbornik kraljevine Hrvatske, Dalmacije i Slavonije*, kodeks srednjovjekovnih isprava. Umirovljen je 1905. na vlastitu molbu.

Njegova bibliografija od 1865. do 1914. ima 153 jedinice, a nakon smrti do 1990. tiskano je još deset njegovih radova. Bibliografija radova o Tadiji Smičiklasu objavljenih od 1875. do 1992. sastoji se od 167 jedinica. Riječ je o iznimno plodnom autoru, sveučilišnom profesoru, zaslužnom javnom djelatniku, domoljubu i dobrotvoru.

Mudroslovni fakultet uputio je 15. srpnja 1913. molbu Akademičkom senatu Sveučilišta riječima „kako je najveći i najznatniji dio kulturnoga nastojanja prof. T. Smičiklasa vezan uz ovo sveučilište, nadala se od sebe misao, da bi sveučilište najdostojnije proslavilo njegovu 70

godišnjicu, da mu kod te zgrade uruči diplomu svoga začasnoga doktora“. Senat je zamoljen da se predstavkom obrati Zemaljskoj vladi „*da kod Njegova Veličanstva izbori ovlast, da rečenu diplomu smije izdati T. Smičiklasu“.* Rješenje vladara uslijedilo je 31. listopada 1913., a promoviran je 20. prosinca 1913. u svojem stanu jer se zbog bolesti promocija nije mogla održati u auli Rektorata Sveučilišta. Umro je sljedeće godine u lipnju u 71. godini života; pokopan je u arkadama na zagrebačkom groblju Mirogoju.